

Helse- og omsorgsdepartementet
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/4397-3
Saksbehandler: Christian Aleksander Tinglum
Skøyeneie
Dato: 11.02.2021

Svar på covid-19 oppdrag 348

Vedlagt finnes oppdatert dokument med korrigerert dato for når Nasjonalt kontrollseniter for innreisende er skal være operativt.

Det samme ble oversendt per e-post i word-fil kl 14:15.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Aleksander Tinglum Skøyeneie
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

HelseDirektoratet, Beredskap @helsedir.no;FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

Svar på covid-19-oppdrag fra HOD 348 - innstramminger innreise mm - plan for lettelser av tiltak på sikt

Oppsummering

- HelseDirektoratet vurderer at mulige lettelser av tiltak bør vurderes på bakgrunn av innreisevolum sammenholdt med kapasiteten til oppfølging, test og kontroll av innreisende
- Lettelser må vurderes ut fra forskjell i smittesituasjonen mellom Norge og andre land
- Det er avgjørende at man klarer å få på plass og styrke de risikoreduserende smitteverntiltakene på norsk slik at disse er robuste nok
- Forutsatt at innstramminger nevnt i oppdraget er innført og de risikoreduserende systemene som nevnt i besvarelsen iverksettes, fungerer og kan bære et større volum, kan man trolig vurdere gradvise lettelser i innreiserestriksjoner for enkelte grupper utover mars
- Lettelser vil f. eks. kunne innebære en skjerping av karantenereglene med økt bruk av obligatorisk karantenehotell ved innreise
- Forutsatt at risikoreduserende tiltak er på plass, så bør det ved prioritering av grupper legges vekt på gruppens størrelse og konsekvens av innreisenekt

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 348 – Innstramminger innreise mm - plan for lettelser av tiltak på sikt

Som kjent er flere tiltak gjennomført for å få bedre kontroll med og forhindre importsmitte i størst mulig grad. Det er bl.a. gjennomført innstramminger for innreise til landet, skjerpelse i karantenerregelverket og strengere testregime. Det innføres/vurderes også ytterligere innstramminger som for eksempel:

- Færre unntak for opphold på karantenehotell
- Bedre kontrollmuligheter for at de som skal i obligatorisk karantenehotell reiser rett dit.
- Behov for testing i forbindelse med karantenehotell for å kunne teste seg ut av karantene på dag 7/8.
- Strengere regler for reise til karantenested
- Færre unntak for fremleggelse av negativ test 24 timer før ankomst
- Færre unntak for testing på grensen
- Forsterket kontroll med karantenested

- Hjemler og bedre kapasitet for kommunen til kontroll og etterlevelse av reglene for karantene
- Vurdere konkret om jevnlige pendlere mellom Sverige/Finland og Norge i grenseområdet som bor og arbeider på ulike sider av grensen kan få unntak av fra arbeidskarantene hvis de tester seg med hurtigtest ved hver grensepassering eller hyppig.
- Andre forslag som vil styrke kontrollen og redusere risikoen for importsmitte fra personer som i dag kan reise inn i landet (for eksempel personer med fast bopel i Norge/norske statsborgere.)

Forutsatt at de ovennevnte tiltakene bidrar til god kontroll med importsmitte vil regjeringen lette på tiltakene i innreiserestriksjonene og covid-19-forskriften. Det antas at et bedre system for mottak av reisende vil redusere risikoen for importsmitte og muliggjøre slike lettelser.

Helse- og omsorgsdepartementet ber, under forutsetning av at ovennevnte tiltak bidrar til god kontroll med mulig importsmitte, om at HelseDirektoratet i samråd med Folkehelseinstituttet utreder hvordan mulige lettelser av tiltak kan gjennomføres. Vi ber særlig om en vurdering av om noen av unntakene fra innreiserestriksjonene som er fjernet bør innføres igjen i følgende rekkefølge:

- for grupper som omfatter svært få personer, men hvor konsekvensene av å ikke få unntak er store.
- for "nøkkel "personell i viktige næringer og etterhvert også for arbeidsreiser generelt
- av hensyn til sosiale behov (for eksempel kjærester og besteforeldre)

Videre bes det om en vurdering av om de ulike landenes faktiske oversikt og kontroll med muterte og mer smittsomme varianter av viruset bør ha betydning for vurdering av "landlisten" i vedlegg A til covid-19-forskriften. Det bes i så tilfelle om en vurdering av hvordan et slikt vilkår kan inngå i vurderingen av hvilke land og områder som skal ha karanteneplikt.

Det bes også om en skisse til tidsplan med rekkefølge for lettelser av de ulike tiltakene.

Frist: torsdag 11. februar kl. 12:00

Bakgrunn

Vi viser til bla. oppdrag 343 levert 5. februar.

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Vi viser til Folkehelseinstituttets underlag vedlagt i sin helhet.

HelseDirektoratets vurdering

Vi viser til oppdrag 343 levert 5. februar der vi anbefalte å forlenge gjeldene innreiserestriksjoner ut februar for om mulig å forsinke import av nye virusvarianter og å få på plass nødvendige risikoreduserende systemer for å begrense

importsmitte. Videre pekte vi på nødvendigheten av mer kunnskap om den epidemiologiske utviklingen av nye varianter både i Norge og utlandet før man avgjør evt. lempninger i innreiserestriksjonene fra mars. Man bør i større grad sikre og kontrollerer at innreisende gjennomfører karantene på et egnet sted, uten nærkontakt med andre før det foretas eventuelle lettelser. Vi anbefalte at det vurderes om unntakene fra opphold på karantenehotell bør strammes inn og at gjennomføringen skjer i nærhet til grensen.

Bakgrunnen for dette er at manglende etterlevelse av innreisekarantene har medført at nye virusvarianter har spredd seg og forårsaket store utbrudd med stor samfunnskostnad for både næringslivet, sårbare grupper og byrde for befolkningen. Det er mange eksempler på karantenebrudd og vi mottar bekymringsmeldinger knyttet til karantenebrudd, og at personer ikke oppholder seg på egnet karantenested uten nærkontakt med andre. Vi viser til at Arbeidstilsynet påviste mangler knyttet til smittevern i 38% av tilfellene ved tilsyn med innkvartering som tilbys arbeidstakere som skal i karantene. I Folkehelseinstituttets risikorapporter om nye virusvarianter kan man lese at personer i innreisekarantene som har fått påvist mutasjonssmitte har hatt flere nærkontakter. I møtet med nye virusvarianter er vi svært bekymret for at brudd på karanteneplikten og manglende etterlevelse skal påføre samfunnet, sårbare grupper og næringslivet en større tiltaksbyrde.

Norge har en gunstig smittesituasjon i forhold til de fleste andre land og har brukt kraftige tiltak for å slå ned utbrudd med nye virusvarianter for å forsinke spredningen av disse og holde kontroll på epidemien. En grunnleggende forutsetning for å forsinke spredningen og holde kontroll er å samtidig ha et robust nok system for å hindre importsmitte.

Slik systemet er nå så er det ikke tilstrekkelig kontroll med hva den enkelte innreisende faktisk gjør etter grensekontrollen, selv om regelverket er klart. Man har sett at enkelte har ulike incentiver til å ikke etterleve regelverket. Det er derfor klart at systemet slik det nå foreligger ikke er robust nok sett opp mot den trusselen nye virusvarianter utgjør. Det bør strammes inn til å bli mer kontrollbasert, og mindre tillitsbasert. Vi støtter de innstrammingene departementet lister opp og har i det følgende noen supplerende kommentarer om forutsetninger som bør være på plass før man lempet på innreiserestriksjonene.

Mer om forutsetninger

Vi anbefaler at de gruppene får lemping fra innreiserestriksjoner ikke samtidig får unntak fra plikt til opphold på karantenehotell, og at gjennomføringen av karantene fortrinnsvis skjer på karantenehotell ved grensen eller i nærhet til den. Dette gjelder også arbeidsreisende, slik FHI peker på. Noen kommuner rapporterer utfordringer med å følge opp når innreisende har brukt andre hoteller enn de utpekte karantenehotellene.

For å hindre at personer unndrar seg opphold på karantenehotell kan det f.eks. vurderes en meldeplikt eller registreringsordning ved ankomst på hotellet. Meldingen kan registreres i eksempelvis innreiseregisteret til DSB. Vi antar at dette vil kreve endringer i Covid-19 forskriften § 5b. Vi forutsetter at bestemmelsen må regulere en meldeplikt/registreringsplikt for innreisende som skal oppholde seg på karantenehotell ved ankomst på hotellet.

Det nasjonale kontrollsentret har som formål å redusere innreisesmitte ved å veilede om og kontrollere etterlevelsen av test- og karantenebestemmelsene. Det nasjonale kontrollsenter for innreisende vil kunne videreformidle nødvendige opplysninger, også fra den innreisende selv, til kommunelegene og Arbeidstilsynet. Det er kommunelegen som skal følge opp og vurdere konkret om man skal melde videre til politiet.

Kontrollsentret vil prioritere å kontakte personer som ut fra en smitterisikovurdering, har størst fare som brudd på karantenebestemmelsene. Personer som bor på karantenehotell, vil nødvendigvis ikke komme i denne gruppen nettopp fordi de som bor på et karantenehotell er underlagt andre kontroll tiltak. Ordningen kan dessuten omgås ved å unnlate å ta telefon fra nasjonalt kontrollsenter og oppgi feil opplysninger til registeret.

Kontrollsenter for innreisende vil i liten grad sikre kontroll med at innreisende faktisk reiser til anvist karantehotell. Dette betyr at en eventuell lemping i innreiserestriksjonene ikke kan baseres på etableringen av kontrollsenteret og en utvidet registreringsordning alene. Det bør vurderes om politiet i tillegg til grensekontroll i større grad kan følge opp pliktig opphold for innreisende på karantenehotell.

Videre bør det være systemer som sikrer at de innreisende som har opphold på karantenehotell informeres bedre og faktisk etterlever de begrensinger som er satt for personer omfattet av karantene, slik som krav til avstand og begrensinger knyttet til opphold i det offentlig rom. Vi er bekymret for at karantenekravene ikke etterleves av personer som forlater hotellet eller at personer unngår karanteneplikten ved å gå på arbeid i karantenetiden. Det har også vært rapportert om sosial aktivitet og festbråk på karantenehotelle. Det bør etableres strengere kontroll og at politiet følger opp pliktig opphold for innreisende på karantenehotell og sikrer bedre etterlevelse av karantenereglene.

Kontrollsenteret for innreisende vil være et av flere nyttige tiltak før lemping av innreiserestriksjoner. Dette for å gi informasjon og følge opp de innreisende på egnede språk om hva som forventes av den enkelte i innreisekarantene. Mistanke om brudd på karantenereglene bør også her viderefremmes til kommunelege og Arbeidstilsynet.

Enkelte grupper som i dag har unntak fra karantenehotell, har andre krav til hva som anses som egnet oppholdssted (for eksempel de som er bosatt eller har fast bopel i Norge). For personer som har unntak fra karantenehotell bør det derfor vurderes om husstanden som personen har innreisekarantene i også bør omfattes av karanteneregler, hvis det ikke er mulig å ha adskilt soverom, bad og holde 2 meter avstand i karantenetiden.

Systemet ved innreiser bør forsterkes slik at det blir vanskeligere å oppgi falsk informasjon og ved at det bør stilles strengere krav til dokumentasjon. Kommunene har meldt om en bekymring at flere innreisende påberoper seg unntak fra karanteneplikten (med kryss for unntak på skjemaet) uten at det stilles noen videre krav til dokumentasjon. Det bør vurderes bedre dokumentasjonskontroll. Det arbeides med å bedre kvaliteten på dataene fra innreiseregisteret, som vil gi mulighet for en mer målrettet oppfølging av ulike undergrupper av innreisende. Dette arbeidet pågår, men tar tid.

Etablering av et eventuelt pålegg om test på døgnet 7. i karantenetiden vil avhenge av hvilket volum for innreisende man åpner opp for. Det må ikke gå på bekostning av test og analysekapasitet til utbruddshåndtering og TISK arbeid i kommunene, da må de innreisende forbli i 10 dagers karantene. Kommunene rapporterer allerede at det er ressurskrevende å drive testing på grensene. Et krav om testing på døgnet 7. av alle innreisende vil også kreve et system slik at kommunene settes i stand til å følge opp dette. Kommuner har pekt på kobling mellom MSIS og innreiseregisteret som et behov for å ha kontroll.

Vår vurdering er at kravet om negativ 24-timers test før avreise og anbefalingen om å fortsatt ha innreiserestriksjoner for fritidsreiser og andre unødige reiser bør beholdes fordi dette reduserer antallet som reiser til landet, samt at testkravet hindrer at smitteførende personer legger ut på reisen.

[Helsedirektoratets anbefaling](#)

Slik det ble pekt på i oppdrag 343 anbefales en eventuell gradvis lemping på innreiserestriksjonene forutsatt at risikoreduserende tiltak er iverksatt og fungerer, og ut fra en vurdering av smittesituasjonen i Norge og andre land. Dette får man kontinuerlig mer kunnskap om. Større forskjell i smitte og utbredelse av mer smittsomme varianter mellom Norge og andre land, tilsier at Norge har stramme innreise- og karanteneregler som barriere mot importsmitte. Lettelser i innreiserestriksjoner bør videre vurderes ut fra innreisevolum og i hvilken grad risikoreduserende tiltak kan bære volumet (dvs. kapasitet på karantenehotell, kontroll og tilsynskapasitet av innreisende i kommunene, test- og analysekapasitet). Jo flere innreisende, jo større risiko for importsmitte. I hvilken rekkefølge man lemper vil være et spørsmål om volum og kapasitet. Det er ikke ubegrenset kapasitet til å teste alle

innreisende flere ganger eller følge opp innreisende med tilsyn og kontroll. Slik også FHI påpeker så vil arbeidet med oppfølging av innreisende kunne trekke på de samme ressursene som jobber med bla. smittesporing og vaksinerings.

Disse kriteriene, ved siden av den epidemiologiske situasjonen, vil etter vår vurdering være styrende for hvilke grupper man etter en smittevernfaglige vurdering bør lempe for. HelseDirektoratet vurderer at det er mer hensiktsmessig å vurdere innreisevolum opp mot kapasiteten til oppfølging, test og kontroll av innreisende, enn å gi en skisse til tidsplan for rekkefølge på grupper av innreisende i tiden fremover. Lettelser må vurderes ut fra den forskjell i smittesituasjon mellom Norge og andre land. Dette vil samlet sett danne grunnlaget for den medisinskfaglige begrunnelse som vil ligge til grunn for den videre forholdsmessighetsvurderingen som må gjøres for de enkelte grupper som det vurderes lettelse for.

Vi deler Folkehelseinstituttets vurdering om at det er avgjørende at de risikoreduserende smitteverntiltakene på norsk side er robuste nok, skalerbare og at det er god kontroll med etterlevelsen.

Vår vurdering er at det foreløpig ikke er tilstrekkelig systemer som sikrer god etterlevelse av gjeldende regler og anbefalinger. Det er avgjørende at man klarer å få på plass og styrke de risikoreduserende smitteverntiltakene på norsk slik at disse er robuste nok.

Det er uklart for oss hvilket volum i antall innreisende gruppen "nøkkel"-personell omfatter. Det er derfor vanskelig å ta konkret stilling til hvor omfattende lettelse dette innebærer, hvor stort volum innreisende det vil omfatte og hvilke konsekvenser det vil ha på kapasiteten til å følge opp og teste de innreisende. Vi anbefaler, slik som FHI, at man fortsatt bør avvende lettelse for arbeidsreisende. Nasjonalt kontrollsenter for innreisende er f.eks. ikke operativt med rapportering til kommunelege fra 1. mars og i full drift fra 8. mars.

Forutsatt at de innstrammingene i oppdraget er innført og de risikoreduserende systemene som nevnt i besvarelsen over fungerer (karantenehotell, kontroll og tilsyn, kontrolltelefonsenter, testing mv.) og kan bære et større volum, kan man trolig vurdere gradvise lettelse i innreiserestriksjoner for enkelte grupper utover mars. Lettelser vil f.eks. kunne innebære en skjerping av karantene-reglene med økt bruk av obligatorisk karantenehotell ved innreise. Lettelser må vurderes ut fra den forskjell i smittesituasjon mellom Norge og andre land. Forutsatt at risikoreduserende tiltak er på plass, så bør det ved prioritering av grupper legges vekt på gruppens størrelse og konsekvens av innreisenekt.

Når det gjelder de ulike lands faktiske oversikt og kontroll over muterte virus opp mot landlisten viser vi til Folkehelseinstituttets vurdering.

Oppdrag 348 – Innstramminger innreise mm - plan for lettelse av tiltak på sikt

Som kjent er flere tiltak gjennomført for å få bedre kontroll med og forhindre importsmitte i størst mulig grad. Det er bl.a. gjennomført innstramminger for innreise til landet, skjerpelser i karantenerregelverket og strengere testregime. Det innføres/vurderes også ytterligere innstramminger som for eksempel:

- Færre unntak for opphold på karantenehotell
 - Bedre kontrollmuligheter for at de som skal i obligatorisk karantenehotell reiser rett dit.
 - Behov for testing i forbindelse med karantenehotell for å kunne teste seg ut av karantene på dag 7/8.
 - Strengere regler for reise til karantenested
 - Færre unntak for fremleggelse av negativ test 24 timer før ankomst
 - Færre unntak for testing på grensen
 - Forsterket kontroll med karantenested
 - Hjemler og bedre kapasitet for kommunen til kontroll og etterlevelse av reglene for karantene
 - Vurdere konkret om jevnlig pendlere mellom Sverige/Finland og Norge i grenseområdet som bor og arbeider på ulike sider av grensen kan få unntak av fra arbeidskarantene hvis de tester seg med hurtigtest ved hver grensepassering eller hyppig.
 - Andre forslag som vil styrke kontrollen og redusere risikoen for importsmitte fra personer som i dag kan reise inn i landet (for eksempel personer med fast bopel i Norge/norske statsborgere. Forutsatt at de ovennevnte tiltakene bidrar til god kontroll med importsmitte vil regjeringen lette på tiltakene i innreiserestriksjonene og covid-19-forskriften. Det antas at et bedre system for mottak av reisende vil redusere risikoen for importsmitte og muliggjøre slike lettelse.
- Helse- og omsorgsdepartementet ber, under forutsetning av at ovennevnte tiltak bidrar til god kontroll med mulig importsmitte, om at Helsedirektoratet i samråd med Folkehelseinstituttet utreder hvordan mulige lettelse av tiltak kan gjennomføres. Vi ber særlig om en vurdering av om noen av unntakene fra innreiserestriksjonene som er fjernet bør innføres igjen i følgende rekkefølge:
- for grupper som omfatter svært få personer, men hvor konsekvensene av å ikke få unntak er store.
 - for "nøkkel" personell i viktige næringer og etterhvert også for arbeidsreiser generelt
 - av hensyn til sosiale behov (for eksempel kjærester og besteforeldre)

Videre bes det om en vurdering av om de ulike landenes faktiske oversikt og kontroll med muterte og mer smittsomme varianter av viruset bør ha betydning for vurdering av "landlisten" i vedlegg A til covid-19-forskriften. Det bes i så tilfelle om en vurdering av hvordan et slikt vilkår kan inngå i vurderingen av hvilke land og områder som skal ha karanteneplikt.

Det bes også om en skisse til tidsplan med rekkefølge for lettelse av de ulike tiltakene.

Frist: torsdag 11. februar kl. 12:00

Kontaktperson i HOD: Tjaarke Hopen, tjh@hod.dep.no eller 48003220

Folkehelseinstituttets vurdering

Oppsummering og anbefaling

Vi viser til tidligere vurderinger i oppdrag 314, 325 og 343. Den epidemiologiske situasjonen anses uendret siden oppdrag 343 ble levert 5.februar, men trenden er en generell nedgang i smittespredning siste uker, til tross for flere rapporterte utbrudd av ulike, antatt mer smittsomme virusvarianter.

WHO er tydelig på at omfattende reiserestriksjoner må være midlertidige og målrettede. Innreiserestriksjonene vi har i dag er strenge. Det er også etablert strenge risikoreduserende smitteverntiltak for å forhindre spredning av importsmitte, selv om noen av disse tiltakene ikke er fullt implementerte. Forutsatt testing og god etterlevelse av karanteneforskrift og anbefalinger, bør grupper som utgjør en liten andel reisende få adgang til Norge, og man bør begynne med dem som ble nektet innreise fra 28.1, som familiemedlemmer (besteforeldre, voksne barn mv.) og kjærester, både fra EØS-området og tredjeland, til person bosatt i Norge.

For å planlegge for en gradvis gjenåpning av grensen for større grupper av reisende, er det avgjørende at de risikoreduserende smitteverntiltakene på norsk side er robuste nok, skalerbare og at det er god kontroll med etterlevelsen, slik at vi ikke overraskes av importsmitte som spres raskt og ukontrollert når restriksjonene lettes. Det anbefales derfor at man fortsatt opprettholder strenge innreiserestriksjoner for fritidsreisende, og at lettelsener for arbeidsreisende generelt, avvantes noe.

Bakgrunn

I **oppdrag 325**, som var en oppfølging av **oppdrag 314, om vurdering av innstramming av innreiserestriksjoner som tiltak mot importsmitte** ble FHI og Helsedirektoratets anbefalinger fulgt opp med endringer i forskrift om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen, som trådte i kraft 28. januar 2021 kl. 24.00.

Endringene innebar at følgende utlendinger (som frem til endringen hadde adgang til innreise) ble nektet innreise:

- EØS-borgere som reiser til Norge for å arbeide eller studere, med mindre de er omfattet av unntak som også gjelder tredjelandsborgere.
- Utlending som gis oppholdstillatelse i forbindelse med arbeid, herunder sesongarbeid, eller studier (gjelder også utlendinger som fikk tillatelse/innreisevisum før endringen trådte i kraft).
- Utlending som skal arbeide med film- eller serieproduksjon, som forsker som er unntatt krav om oppholdstillatelse eller ved godkjent kystcruise.
- Fjernere familiemedlemmer (besteforeldre, voksne barn mv.) og kjærester, både fra EØS-området og tredjeland, til person bosatt i Norge. Ektefelle/samboer/registrert partner og mindreårige barn og foreldre til mindreårige barn gis fremdeles adgang.
- Familiemedlemmer til norske borgere og EØS-borgere bosatt i utlandet.

I oppdrag 343 **om vurdering av fortsatt behov for strenge innreiserestriksjoner**, levert 5.2, anbefalte FHI følgende tiltak;

- Behov for å bedre etterlevelse av gjeldende regler; herunder bedring av innreiseregistreringssystemet, forenkling av regelverket og styrket kommunikasjonsarbeid. I februar planlegges opprettelsen av Nasjonalt kontrollsentral for innreisende, som skal avlaste kommunene med oppfølging og kontroll av innreisende til Norge. Telefonsenteret skal bidra til å øke etterlevelsen av innreisekarantenebestemmelsene og dermed redusere forekomsten av importsmitte. Unntakene fra krav om karantene og testing før

avreise og ved innreise er kraftig strammet inn. Gjennomgått covid-19 infeksjon gir ikke lenger unntak fra innreisekarantene.

- Økt bruk av karantenehotell

FHI er informert om at innreisende arbeidstakere ved flere anledninger tilbys uegnede karantenesteder av sine respektive arbeidsgivere. FHI antar at etterlevelse av karantene vil være større ved bruk av karantenehotell for gruppen av arbeidsreisende. Det bør vurderes om det skal strammes inn på unntak fra karantenehotellbestemmelsen, slik at særlig arbeidsreisende i større grad kan benytte karantenehotellordningen. Økt krav om karantenehotell vil også bidra til å redusere antall innreisende, men det anses som et mindre inngripende tiltak enn innreisenekt.

- Test etter 7 døgn

Negativ PCR test tatt 7 døgn etter ankomst forkorter innreisekarantenen. Gitt tilstrekkelig testkapasitet, anbefaler FHI PCR tatt av alle innreisende etter 7 døgn. Det kan vurderes om dette bør bli et krav for personer over 12 år, da et slikt krav vil være mindre inngripende enn innreisenekt. Bakgrunnen for rådet er at FHI anser testing etter 7 døgn som sikrere enn 10 døgn i karantene, fordi personer helt tidlig i sykdomsforløpet (presymptomatisk fase), og personer som har så lette symptomer at de ikke selv definerer det som symptomer (inklusive asymptomatiske), vil avdekkes. En test etter 7 døgn er viktig ved mistanke om virusvarianter med antatt større spredningspotensiale. Slik situasjonen er nå, må man ta høyde for slike virusvarianter ved all innreise, da de også er oppdaget hos tilreisende fra land som ikke har rapportert om slik forekomst. Arbeidet for å etablere spytt som prøvetakingsmetode bør prioriteres. Dette vil gjøre det lettere å ta virusprøver generelt, og av barn spesielt.

Kommuner og bydelers evne til å skalere test-kapasiteten, øve kontroll med etterlevelse av karantenebestemmelsene, samt påse at det er tilstrekkelig tilsyn av alternative karantenesteder (til karantenehotell), - er avgjørende faktorer for risikoreduksjon av importsmitte, og for vår anbefaling om lettelse i innreiserestriksjonene. Arbeidet med oppfølging av innreisende trekker i stor grad på de samme ressursene som jobber med smittesporing og vaksinerings.

Epidemiologisk situasjon p.t.:

Smittesituasjonen i Norge og internasjonalt er usikker. Mange land har fremdeles høye smittetall. I Norge har smittetallene de foregående ukene gått markant ned, trolig på grunn av de strenge smitteverntiltakene som ble innført i begynnelsen av januar. Dette til tross preges situasjonen av usikkerhet knyttet til ulike virusvarianter, og deres betydning for smittesituasjonen i Norge i tiden fremover. ECDC anser at nye virusvarianter finnes i de fleste europeiske land. Det fremstår som nokså uunngåelig at virusvariantene får større utbredelse også i Norge. Hvis de antatt mer smittsomme variantene får større utbredelse, vil det kreve mer å holde epidemien under kontroll.

Data fra overvåking og modellering viser en betydelig nedgang i smittespredning siste uker. Informasjon om smitteland for de meldte tilfellene mangler for mellom 55% og 68 % de siste tre ukene. Tallene er derfor usikre og må tolkes med forsiktighet. Der hvor informasjon er tilgjengelig, indikerer data at andelen kjent smittet i utlandet har gått ned fra 19% i uke 1 og 2, til 14% uke 3 og 8% i uke 4. Obligatorisk testing ved ankomst bidrar trolig til at vi fanger opp en større andel av de som smittes i utlandet, og at de identifiseres tidligere, og unngår å smitte andre.

Vurdering:

Det er svært vanskelig å si noe sikkert om hvordan smittesituasjonen nasjonalt og internasjonalt vil utvikle seg de kommende ukene. Det er mange faktorer som påvirker dette, blant annet hvor stor utbredelse ulike virusvarianter får, hvor smittsomme de er, hvor strenge de nasjonale

smitteverntiltakene er, hvor strenge de kommunale tiltakene er der utbruddene oppstår, etterlevelse av tiltak i befolkningen, vaksinasjonstempo mv. Vi vet foreløpig ikke hvor mange som vil bli vaksinert i månedene frem til sommeren og hvilken betydning vaksinasjon vil ha for smitteverntiltakene på ulike tidspunkt.

FHI anbefalte i risikovurderingen om nye virusvarianter 27.1 å forsøke å forsinke introduksjon og spredning av de nye, antatt mer smittsomme virusvariantene i Norge så lenge som mulig, med forholdsmessige tiltak. Målet med å forsinke etableringen av antatt mer smittsomme virusvarianter i Norge, er at flere, i en overskuelig tidshorisont, vil bli vaksinerte. Særlig er det ønskelig at de eldre og pasienter i risikogrupperne har god vaksinedekning, for å redusere forekomsten av alvorlig sykdom og død hvis virusvariantene skulle spre seg, og etter hvert dominere nasjonalt.

Tidspunkt for lettelsers på innreiserestriksjonene må ses i denne sammenhengen

WHO har uttalt at reiserestriksjoner kun bør innføres midlertidig og målrettet for å flate ut epidemikurven og minske presset på helsetjenesten. Å hindre slektninger som voksne barn, besteforeldre, eller kjærester å besøke familie i Norge, er inngripende. Å begrense gjestearbeideres muligheter til å reise til Norge kan på sin side ha store samfunnsøkonomiske konsekvenser. Omfattende innreiserestriksjoner bør derfor benyttes i så kort tid som mulig. Innreiserestriksjoner bør i størst mulig grad erstattes av mindre inngripende risikoreduserende smitteverntiltak, utfra en totalvurdering av risiko for import- og videre smitte i Norge.

I tillegg til nevnte anbefalingene fra oppdrag 343, vil implementering av følgende risikoreduserende smitteverntiltak på norsk side av grensen, gjøre oss mer motstandsdyktige mot importsmitte som kommer med økende innreise;

- Få unntak fra kravet om testing og fremleggelse av negativ test 24 t før avreise
- Få unntak fra kravet om testplikt ved innreise
- Innreisekarantene som etterleves etter forskrift
- Få unntak for opphold på karantenehotell
- Strenge regler for innenlands reise til karantenested
- Forsterket kontroll med karantenested
- Hjemler, og tilstrekkelig kapasitet, i kommuner og bydeler til kontroll og etterlevelse av karatenebestemmelsene
- Sterk anbefaling om PCR testing 7 døgn etter innreise, og krav om negativ test før karantenen avsluttes

Parallelt vil det være avgjørende for lettelsers i innreiserestriksjonene at TISK-arbeidet ved eventuelle utbrudd ikke trekker ressurser fra, eller forsinkers den samtidige vaksineutrullingens.

Allerede nå bør grupper som utgjør en liten andel reisende få adgang til Norge, - og som fra 28.1 ble nektet innreise; herunder familiemedlemmer (besteforeldre, voksne barn mv.) og kjærester både fra EØS-området og tredjeland, til person bosatt i Norge. Forutsatt etterlevelse av bestemmelser og råd som nevnt over.

For arbeidsreiser generelt bør det avventes noe. Enhver lettelse av reiserestriksjoner medfører økt risiko for import av smitte, også import av nye virusvarianter, slik at tidspunkt for lettelsers må vurderes opp mot epidemiologisk situasjon nasjonalt og internasjonalt, hvor godt implementert de risikoreduserende tiltakene er, og det må gjøres en vurdering av hvilke grupper man vil prioritere ved lettelsers og hvorfor.

Forutsatt at de risikoreduserende tiltakene på norsk side er tilstrekkelig implementert og skalerbare, vil eventuell importsmitte ved innreise kunne forhindres effektivt fra utbredelse, og redusere behovet for streng innreiseregulering, - og det anses trygt med en gradvis gjenåpning. Samtidig vet vi at lettelsers vil øke reisevirksomheten proporsjonalt, og vil kunne sette de risikoreduserende tiltakene på strekk pga uforutsigbart og økende volum. For hver gruppe man åpner opp for, må tiltakene skaleres opp i volum, og man må være forberedt på

at etterspørselen om ytterligere lettelse fra andre grupper vil tilta. Samtidig er dagens innreiserestriksjoner svært strenge, og behovet må balanseres opp mot reell risiko. Generelt er det ønskelig med få og velbegrunnede unntaksbestemmelser. Når det gjelder gruppen av jevnlig pendlere mellom Sverige/Finland og Norge i grenseområdet som bor og arbeider på ulike sider av grensen, bør disse prioriteres. Skal det være en hensiktsmessig lettelse forutsettes imidlertid unntak/lettelse også i karantenerregelverket. FHI har tidligere spilt inn at unntaksbestemmelsene bør være innrettet likere. Dersom arbeidstakere eller andre skal ha forkortet karantene kan dette skje først etter negativ PCR etter 3 døgn. I tillegg bør man vurdere i større grad å fremme alternativet med forkortet karantene ved negativ PCR-test tatt tidligst 7 døgn etter innreise for alle i innreisekarantene.

Vurdering av landlisten, Vedlegg A i covid-19 forskriften

FHI gjør hver uke en vurdering av smittesituasjonen i EU/EØS/Schengen og sender anbefaling om opphold i hvilke land/områder som bør unntas kravet om innreisekarantene, og hvor det bør være innreisekarantene. Land i EU/EØS/Schengen og områder i Norden med færre enn 25 bekreftede tilfeller per 100 000 innbyggere de siste to ukene, og i gjennomsnitt mindre enn 4 % positive prøver de siste to ukene, kan bli vurdert som områder med tilstrekkelig lav smittespredning og unntas innreisekarantene. I tillegg gjøres det en helhetsvurdering av landene, basert på trender i smittetallene og annen relevant informasjon. I denne vurderingen kan man også inkludere en vurdering av forekomst av virusvarianter. Samtidig bør det understrekes at dagens grenser for at innreisekarantene er uttrykk for lavt smittepress, så det er lite trolig at selv forekomst av virusvarianter vil endre den vurderingen.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Å ikke få treffe nær familie eller kjæreste/annen nær relasjon som ikke defineres som nærmeste familie er inngripende og kan få store konsekvenser for den enkelte. Dette kommer i tillegg til strenge nasjonale, og i mange tilfelle enda strengere kommunale tiltak, som allerede har en stor sosial omkostning for mange. Innreiserestriksjonene påvirker også et stort antall arbeidstakere, både grensependlere og sesongarbeidere, som får en uforutsigbar arbeidsvei, inntjening og hverdag, som igjen kan påvirke sosiale forhold.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.